Гайд для батьків до історії

ЯК ПРАЦЮЄ ІНФОРМАЦІЯ?

Школа Ельфів



Інформація подорожує від людини до людини, із чату в чат, із сайту в соціальні мережі. Ми читаємо повідомлення, але не завжди знаємо, звідки вони походять. І навіть якщо новиною поділилася людина, якій ми довіряємо, це ще не означає, що сама інформація достовірна.

У першій історії «ЛИТВА — КРАЇНА ЕЛЬФІВ» ми вчилися зупинятися перед кнопкою «Поділитися» і запитувати: «Звідки це відомо?», а тепер настав час спробувати знайти відповідь на це питання.

У другій історії Марта та її друзі вчаться користуватися Компасом джерел. Це не чарівний предмет, а простий інструмент, який допомагає з'ясувати, звідки взялася інформація та чи можна їй довіряти.



Матеріали для роботи.

ЗВІДКИ ЦЕ ВІДОМО?

- ДЕ З'ЯВИЛОСЯ ВПЕРШЕ?

  Звідки взялося повідомлення? Чи не скопіювали його з іншого сайту або чату?

- ЧИ МОЖНА ЗНАЙТИ ПЕРШОДЖЕРЕЛО?

  Чи можемо ми знайти того, хто повідомив про подію безпосередньо, або документ, на якому ґрунтується новина?

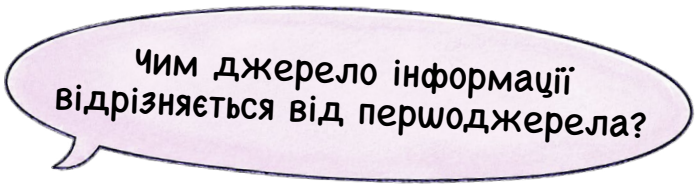


✱ Не обов'язково щоразу проводити велике розслідування. Іноді достатньо прочитати новину повністю, перевірити, хто її опублікував, або самостійно знайти повідомлення на офіційному сайті чи сторінці установи або організаторів події. Не переходьте за підозрілими посиланнями!

ДЖЕРЕЛО VS ПЕРШОДЖЕРЕЛО

Пригадайте разом із дитиною, як Марта та її друзі шукали, звідки взялося оголошення про Школу ельфів. Вони з'ясовували, хто кому його переслав, знаходили старіші версії та зрештою вийшли на справжній квест і його організаторів.

Запитайте дитину:



Якщо відповісти складно, зверніться до історії або запропонуйте приклад.

Друг / подруга переслав/-ла повідомлення про скасування уроків. Для дитини — це джерело інформації. Але звідки друзі могли про це дізнатися? Щоб перевірити новину, варто знайти повідомлення від адміністрації школи, тобто першоджерело.

✱ Не вимагайте точних визначень. Важливіше зрозуміти: той, хто передає повідомлення, не обов'язково є його першоджерелом. І навіть знайдене першоджерело не гарантує правдивості всіх відомостей.

ЯК ДОПОМОГТИ?

- ▢ влаштовувати дитині перевірку знань за сюжетом історії;
- ▢ вимагати пошуку першоджерела кожного повідомлення;
- ▢ дорікати за довіру до інформації від друзів;

ЩО ОДНОЗНАЧНО НЕ ВАРТО РОБИТИ

- ▢ переконувати, що в інтернеті нікому не можна довіряти;
- ▢ одразу давати готову відповідь, не дозволяючи дитині поміркувати.

КОЛИ ПОГОВОРИТИ?

Не потрібно спеціально організовувати урок із перевірки інформації.

Скористайтеся звичайною ситуацією, коли:

- ▢ **дитина показує новину від друзів;**
- ▢ **у шкільному чи родинному чаті з'являється важливе оголошення;**
- ▢ **хтось вдома натрапляє на дивний заголовок;**
- ▢ **дитина запитує, чи правда те, що вона побачила в інтернеті.**

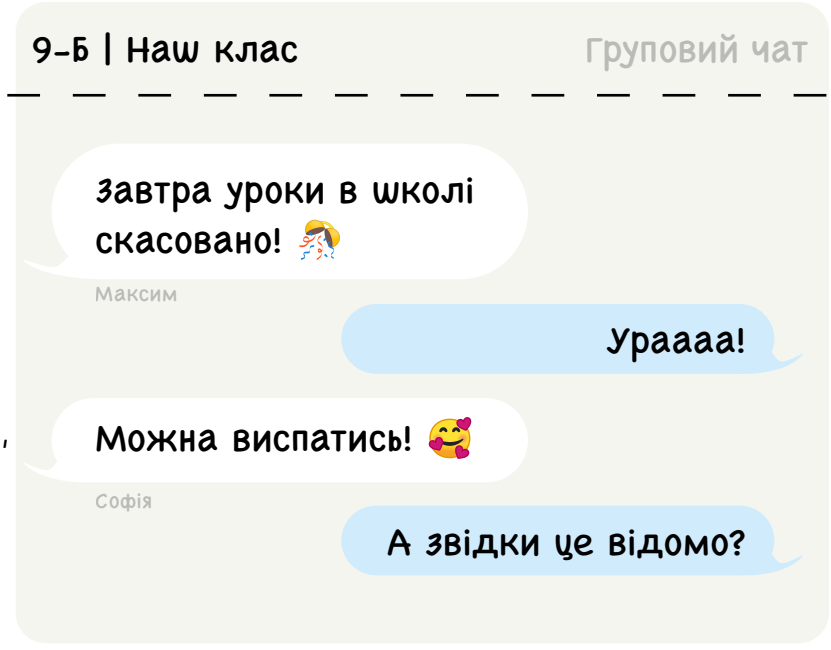
З ЧОГО ПОЧАТИ?

Пам'ятаєш, як Марта повірила оголошенню про Школу ельфів? Його побачили й інші підлітки, але ніхто не перевірив, хто його створив. А якби тобі надіслали схоже повідомлення, як би ти перевірив / перевірила, чи можна йому довіряти?

СПРОБУЙМО НА ПРИКЛАДІ

Для спільної перевірки оберіть повідомлення, яке могло б зацікавити дитину та спробуйте разом скористатися **Компасом джерел**. Не обов'язково шукати фейкову новину — цілком підійде і правдива, походження якої можна простежити.

Наприклад:



Якщо дитина каже:

Мені це друг надіслав. Я йому довіряю.

Дорослий:

І це добре. Але друг теж міг отримати повідомлення від когось іншого. Як думаєш, звідки він узяв цю інформацію?

* Не змушуйте дитину сумніватися в друзях. Навіть люди, яким ми довіряємо, можуть помилятися.

Якщо дитина каже:

Про це вже всі пишуть!

Дорослий:

А хтось із них знає, хто повідомив про скасування уроків? Чи всі просто обговорюють новину, переслану від твого однокласника?

* Багато повідомлень про одну подію ще не означають, що інформацію підтвердили. Можливо, всі обговорюють одне неперевірене повідомлення.

Якщо дитина каже:

А де тоді перевірити?

Дорослий:

Як думаєш, хто точно має знати, чи будуть завтра уроки? Можливо, варто пошукати повідомлення від адміністрації школи або запитати в учителя?

* Не поспішайте самостійно знаходити відповідь. Допоможіть дитині визначити, хто може безпосередньо повідомити про рішення щодо скасування уроків.

Якщо дитина каже:

Але ж однокласник написав, що уроки скасовано!

Дорослий:

Так, він саме це написав. Але чи знаємо ми, хто ухвалив таке рішення? І чи йдеться про всі уроки, чи, можливо, лише про окремі? Давай спробуємо знайти початкове повідомлення.

* Зверніть увагу дитини: під час пересилання інформації можуть загубитися важливі подробиці, тому варто перевіряти не лише походження повідомлення, а й те, чи правильно передано його зміст.

Якщо дитина каже:

Я знайшов / знайшла повідомлення від адміністрації школи. Тепер можна вірити?

Дорослий:

Це вже значно надійніше! А давай перевіримо дату й прочитаємо повідомлення повністю. Чи справді там ідеться про завтрашні уроки?

* Навіть знайшовши першоджерело, важливо звернути увагу на дату, зміст і контекст повідомлення, адже справжнє оголошення може стосуватися іншого дня або іншої ситуації.

Якщо дитина каже:

Ми нічого не знайшли. То завтра можна не йти?

Дорослий:

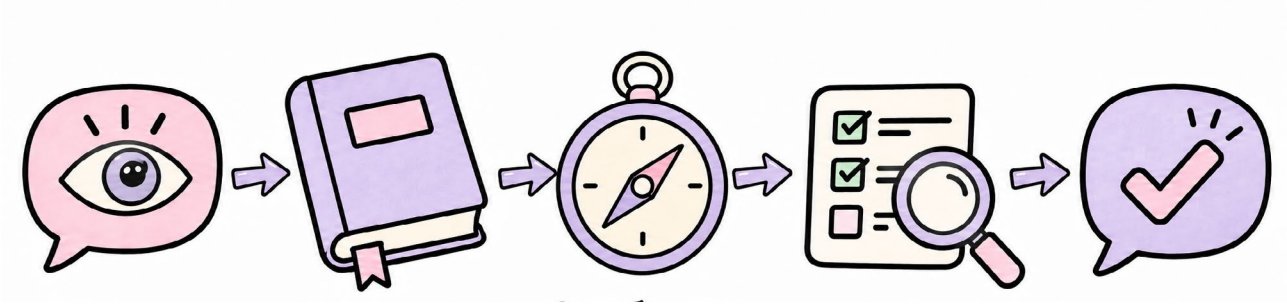
Поки ми не знаємо, чи уроки справді скасували. Можемо уточнити в учителя, а до того краще не змінювати свої плани лише через повідомлення в чаті.

* Поясніть дитині: якщо інформацію не вдалося підтвердити, це не означає, що вона неправдива, але й ухвалювати рішення на її основі поки зарано.

ЩО ВАЖЛИВО В ЦІЙ РОЗМОВІ

Не намагайтеся за одну розмову навчити дитину перевіряти всі новини. Важливіше, щоб вона зрозуміла: **той, хто поширює повідомлення, не обов'язково є його першоджерелом, а знайти першоджерело — ще не означає підтвердити правдивість інформації.**

Допоможіть дитині виробити просту звичку: перш ніж повірити важливому повідомленню або поділитися ним, спробувати з'ясувати, звідки воно взялося.



Не завжди вдається пройти весь цей шлях. Якщо інформацію не вдалося підтвердити, не поспішайте з висновками чи її поширенням.

Пам'ятайте: Компас джерел не дає готових відповідей, а допомагає їх шукати.

ДРУГИЙ КРОК РОДИНИ: «ЕЛЬФІЙСЬКЕ РОЗСЛІДУВАННЯ»

Отже, настав час зробити наступний крок — спробувати разом з'ясувати, звідки взялася інформація та чи можна їй довіряти.

Станьте родиною ельфів-детективів і проведіть власне інформаційне розслідування!

01 Оберіть повідомлення

Знайдіть новину, оголошення чи допис, який зацікавив когось із родини. Це може бути інформація про шкільну подію, концерт, відкриття нового закладу або незвичайне природне явище.

02 Скористайтеся Компасом джерел

Спробуйте простежити шлях повідомлення. Хто його створив, а хто лише переслав? Чи є посилання на автора, організаторів події або відповідний документ?

03 Перевірте, що вдалося знайти

Прочитайте повідомлення повністю, а не лише заголовок. Зверніть увагу на дату публікації. Порівняйте інформацію з іншими надійними джерелами.

04 Зробіть висновок

Обговоріть, що вдалося з'ясувати. Чи підтвердилася інформація? Чи можна довіряти знайденому джерелу? Що залишилося невідомим?

05 Поділіться відкриттям

Наприкінці розслідування запитайте одне одного: **Що нас найбільше здивувало? Чи змінилася наша думка після перевірки? Що наступного разу ми перевіримо насамперед?**

Не перетворюйте «Ельфійське розслідування» на змагання із викриття фейків. Нехай воно стане нагодою разом простежити шлях повідомлення: від того, хто ним поділився, до того, хто повідомив про подію першим.

Адже справжня суперсила ельфів та ельфійок не в тому, щоб знати всі відповіді, а в умінні їх знаходити.